

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

3-son (6-jild)

2026

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 3 (6) – 2026

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2026

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Yusupov Shakir Xaitbayevich</i> AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR DAVRIDA XORAZM SHAHARSOZLIK MADANIYATI TARAQQIYOTINING NATIJALARI	11-18
<i>Saparbaev Bunyod Khurrambek ogli</i> THE ART OF NEGOTIATION: KHIVA AND RUSSIA ENGAGEMENT UNDER MUHAMMAD RAHIMKHAN I (1806–1825)	19-28
<i>Tursunova Gavhar Begmurodovna</i> ROSSIYA IMPERIYASINING SIRDARYO VILOYATIGA AHOLINI KO'CHIRISHDA MAHALLIY AHOLINING QARSHILIK HARAKATLARI (1890–1916-YILLAR)	29-32
<i>Polvonov Kozimbek Naimovich, Baratov Otabek Aripovich</i> SHAHARLAR DEMOGRAFIYASI VA KLASSIFIKATSIYASIDAGI O'ZGARISHLAR (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA)	33-40
<i>Сагатовна Зиёдахон Бахтияровна</i> МИГРАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ МЕЖДУ УЗБЕКИСТАНОМ И ТУРЦИЕЙ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	41-45
<i>Saidboboyeva Gulzora Nematjonovna</i> STATISTIK NASHRLAR VA ADABIYOTLARDA TURKISTONNI ELEKTRLASHTIRISH MASALASI (XX ASRNING 20–50-YILLARI)	46-51
<i>Shamshidinov Baxriddin Sharobiddin o'g'li</i> FARG'ONA VODIYSI AHOLISINING ETNIK TARKIBI, ETNOSLARNING JOYLASHUVI VA ETNODEMOGRAFIK XUSUSIYATLARI (XIX ASR — XXI ASR BOSHLARI)	52-56

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Xudayberganov Dilshod Tuxtabayevich, Achilova Firuza Kurbanovna</i> MINTAQA IQTISODIYOTIDA XIZMATLAR SOHASINI SAMARALI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	57-67
<i>Султанова Дина Файзрахмановна</i> НАУЧНАЯ МЕТОДОЛОГИЯ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО МЕХАНИЗМА В ЭКОНОМИКЕ ОТРАСЛИ КОНЕВОДСТВА	68-72
<i>Xushvaqtov Jasur Shuhrat o'g'li</i> KO'CHMAS MULKNI HAYOTIY SIKL YONDASHUVI ASOSIDA OMMAVIY BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	73-82
<i>Jabbarov Nurbek Atanazarovich</i> O'ZBEKISTON SANOATIGA ENERGIYA RESURSLARINING TA'SIRINI BAHOLASHNING NAZARIY ASOSLARI	83-88

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Zaripova Hulkan Toxir qizi</i> O'ZBEKISTONDAGI TARIXIY-MADANIY JARAYONLARDA MARGINAL QATLAMLARNING O'RNI	89-95
---	-------

<i>Abdullayeva Saodat Nurillo qizi</i> PAZANDACHILIK MADANIYATI VA SALOMATLIK FALSAFASI: VOZEHNING “KONI LAZZAT XONI NE’MAT” ASARIDA TAOMLARNING TIZIMLASHTIRILISHI	96-99
<i>Rajabov Behruz Baxshillayevich</i> TINCHLIK VA HAMKORLIKNING FALSAFIY MOHIYATI HAMDA ZAMONAVIY JAMIYAT TARAQQIYOTIDAGI O’RNI.....	100-104
<i>Artigova Adolat Ataboyevna</i> MAHMUD AZ-ZAMAXSHARIYNING “AL-KASHSHAF” ASARI VA UNING TARIXIY AHAMIYATI	105-109
<i>Umarova Feruza</i> MAFKURAVIY TAHDIDLARGA QARSHI KURASHDA DIN VA DAVLAT MUNOSABATLARI TAHLILI	110-116
<i>Djalalova Nigora Xusanovna</i> IJTIMOIY-MADANIY TEXNOLOGIYALARNI O’RGANISHDA RAQAMLI ONG KONSEPSIYASI	117-120
<i>Ходжиметов Шахрух Русланбекович</i> ЭМИГРАЦИОННЫЕ И ИММИГРАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ ВЛИЯНИЕ НА СТАБИЛЬНОСТЬ ОБЩЕСТВА	121-124
<i>Islamova Gulzamon Madiyevna</i> JADIDLAR DAVRIDA TA’LIM TIZIMIDAGI ISLOHOTLARNING FALSAFIY ASOSLARI.....	125-130
<i>Uraqov Nodirbek Boboqulovich</i> HECI KONSEPSIYASI VA MAHDUMI A’ZAM MEROSI: BAG’RIKENGLIK, AKSIOLOGIK MUSHTARAKLIK, METODOLOGIK TAFOVUT, UMUMIY NUQTALAR VA FARQLAR HAMDA AGRAR TA’LIMDA INSONPARVARLIK G’OYALARINI INTEGRATSIYA QILISH MASALASI.....	131-136
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Baydjanova Iroda Abdullayevna</i> TARJIMADA HAZIL-MUTOYIBA KONSEPTINING SAQLANISHI MUAMMOLARI: “SHUM BOLA” ASARINING O’ZBEK, INGLIZ VA RUS TILLARIDAGI TARJIMALARI MISOLIDA	137-143
<i>Imomiddinova Nargiza</i> ASL XITOYCHA HARBIY TERMINLARNING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHI	144-154
<i>Sobirov Anvar Kuvandikovich</i> JONLI SO’ZLASHUV NUTQIDA SO’Z TARTIBINING LINGVOPOETIK VA LINGVOPRAGMATIK XUSUSIYATLARI	155-159
<i>Азизова Насиба Бахритдиновна</i> ЯЗЫКОВАЯ ЛИЧНОСТЬ КАК КУЛЬТУРНЫЙ КОНЦЕПТ: РЕКОНСТРУКЦИЯ ИДЕЙ АЛИШЕРА НАВАИ И ИХ РЕЛЕВАНТНОСТЬ ДЛЯ СОВРЕМЕННОЙ ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИИ.....	160-168
<i>Ishankulova Diyora Allovidinovna</i> UMAR XAYYOM SHE’RIYATINING G’OYAVIY-MAZMUNIIY MOHIYATI VA ULARNING TARJIMADAGI TALQINI	169-174

<i>Olimjon Jalilov Muxidinovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK EPOSALARIDA LINGVISTIK MODELLARNING QIYOSIY XUSUSIYATLARI	175-178
<i>Achilova Zuxra Qurbonovna</i> "MALLA SAVDOGAR" DOSTONI VARIANTLARIDA BAXSHIYONA JANG POLOTNOSI VA PEYZAJ ESKIZLARI	179-184
<i>Orazgalieva Ayjamal Marat qizi</i> SYNONYMIC AND PRAGMATIC VERBALISATION OF CHILD/BALA IN ENGLISH AND KARAKALPAK LEXICOGRAPHY	185-192
<i>Babayeva Irada Sabirovna</i> LINGUOCULTUROLOGICAL APPROACH TO THE STUDY OF EMPATHIC COMMUNICATION	193-198
<i>Тоштемурова Фарангиз Шухратовна</i> РАЗВИТИЕ СЛОВАРНОГО СОСТАВА СОВРЕМЕННОГО РУССКОГО ЯЗЫКА И РОЛЬ СЛОВООБРАЗОВАНИЯ В ЕГО ОБОГАЩЕНИИ	199-202

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Utemuratova Sapargul Shamshetovna</i> EKOLOGIYA SOHASIDAGI JINOYATLARDAGI MAXSUS SUBYEKT TUSHUNCHASI VA MANSABDOR SHAXSLARNING JINOIY JAVOBGARLIGI	203-207
<i>Qilichev Xayrulla Mamatovich</i> FUQAROLARNING O'ZINI O'ZI BOSHQARISH ORGANLARINING DAVLAT XUSUSIY SHERIKLIK BITIMIDA ISHTIROK ETISHINING O'ZIGA XOS JIHATLARI	208-217
<i>Бурханова Шийрин Жамшитовна</i> ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПРАВОВАЯ ПОЛИТИКА И НОРМОТВОРЧЕСТВО: ВЗАИМОСВЯЗЬ И ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ	218-223
<i>Akayeva Marapat Abduhalikovna</i> GENDER TENGLIGINI TA'MINLASHDA HUQUQIY SIYOSAT: O'ZBEKISTON TAJRIBASINING TAHLILI.....	224-232
<i>Chuboyeva Ozodaxon Quvonbekovna</i> XOTIN-QIZLARNING JAMIYAT IJTIMOIIY-SIYOSIY HAYOTIDAGI O'RNI	233-240
<i>Хидоятлов Бахтиер Батырович, Парахатова Шахноза Ерназаровна</i> ПРОЦЕССУАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СПЕЦИАЛЬНЫХ ЗНАНИЙ В ПОЛУЧЕНИИ ОБРАЗЦОВ ДЛЯ ЭКСПЕРТНОГО ИССЛЕДОВАНИЯ В УГОЛОВНОМ ПРОЦЕССЕ	241-250
<i>Dadaboyeva Jumagul Anvarovna, Habibullayev Muhammadrajab Obidjonov</i> JAHON HAMJAMIYATINING GENDER TENGLIGINI TA'MINLASHGA QARATAYOTGAN E'TIBORI	251-256
<i>Абдулжаппоров Шахбоз Музаффар ўғли</i> МОБИЛЬНОЕ БАНКОВСКОЕ МОШЕННИЧЕСТВО: УГРОЗЫ, МЕХАНИЗМЫ СОВЕРШЕНИЯ И КОМПЛЕКСНЫЕ МЕРЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ	257-267
<i>Nasridinov Yigitali Borataliyevich</i> XOTIN-QIZLARNI TAZYIQ VA ZO'RAVONLIKDAN HIMOYA QILISH SOHASIDA DAVLAT SIYOSATI VA HUQUQIY ASOSLAR	268-276

<i>Mirzakarimova Dilafruz Doniyorjon qizi</i> SUN'IIY INTELLEKT YORDAMIDA KIBERHUJUMLARNI ANIQLASH VA OLDINI OLISH	277-281
<i>Mamatmurodov Farrux Farxod o'g'li</i> O'ZBEKISTON KAPITAL BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA SUKUK INSTRUMENTLARINING INSTITUTSIONAL ROLI	282-289
<i>Нодирбекова Дилдона Абдумалик кизи</i> КОНСТИТУЦИОННЫЕ ОСНОВЫ ПРАВА НА ДОСТУП К ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ИНФОРМАЦИИ И ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ АДМИНИСТРАТИВНОЙ ПРАКТИКИ	290-297
<i>Ahmadjonov Sultonbek Shukurillo o'g'li</i> QALBAKI PUL, AKSIZ MARKASI YOKI QIMMATLI QOG'OZLAR YASASH VA ULARNI O'TKAZISH JINOYATINING AYRIM JINOIY-HUQUQIY JIHATLARI	298-307
<i>Отлубаева Айгуль Бахрамовна</i> КЛАССИФИКАЦИЯ АДМИНИСТРАТИВНЫХ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ПРАВОНАРУШЕНИЙ В ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: СРАВНИТЕЛЬНО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ С ОПЫТОМ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	308-316
<i>Mukimbayev Otabek Sattarovich</i> GUVOHNING MAQOMINI HUQUQIY HIMOYALASHDA KONSEPTUAL YONDASHUVLAR.....	317-324
<i>Yakubov Mirzaxid Turabayevich</i> NORMATIV-HUQUQIY Hujjatlar ijrosini ta'minlashning Xorijiy modellari va milliy amaliyot uchun xulosalar	325-333
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna</i> RAQAMLI TA'LIMDA KREATIV KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISHNING DIDAKTIK TALABLARI.....	334-338
<i>Raxmatullaev Dilmurod Raxmatullayevich</i> PROFESSIONAL TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISH VA BO'LAJAK MUTAXASSISLARINING KASBIY KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA STRATEGIK YONDASHUVNING KONSEPTUAL ASOSLARI.....	339-348
<i>Yusupova Kamola Nuriddinovna</i> NEYROPEDAGOGIKA TA'LIM TIZIMINING YANGI ILMIY TARMOG'I SIFATIDA.....	349-353
<i>Umurzoqov Baxtiyor Boxodirovich</i> ZAMONAVIY SHAROITDA HARBIY KADRLAR BOSHQARUVI TIZIMI SAMARADORLIGINING ILMIY-AMALIY ASOSLARI.....	354-358
<i>Qobilova Nilufar Xudoyshukurovna, Xujamova Dilobar Berdiyrovna</i> OLIY PEDAGOGIK TA'LIM MUASSASALARIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING SHAXSIY VA KASBIY KONGRUENTLIGINI LOYIHAVIY YONDASHUV ASOSIDA RIVOJLANTIRISH MAZMUNI.....	359-366
<i>Xaitbayeva Durdona Zokirjon qizi</i> SUN'IIY INTELLEKT ASOSIDAGI ADAPTIV RAQAMLI TA'LIM TIZIMINI LOYIHALASHNING NAZARIY-METODIK ASOSLARI	367-371

<i>Исмаилов Шухрат Абдусоат угли, Инназаров Маджид Амонович</i> МЕХАНИЗМЫ ВНЕДРЕНИЯ МОДЕЛИ ФИНАНСИРОВАНИЯ, ОСНОВАННОГО НА РЕЗУЛЬТАТАХ (PERFORMANCE-BASED FUNDING), В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ РАЗВИТИИ РУКОВОДЯЩИХ КАДРОВ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ	372-378
<i>Rakhmatova Madina Abdumumin kizi</i> IMPLEMENTATION OF PROGRAMS FOR AUTOMATIC DETECTION AND CORRECTION OF GRAMMATICAL ERRORS IN ENGLISH WRITING.....	379-384
<i>To'rayev Azamat Maqsudovich</i> TALABALARNING ILMIY-TADQIQOTCHILIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA BO'SH VAQTNI TASHKIL ETISHNING RAQAMLI METODIKASI	385-390
<i>Mahmudova Farangiz Qurbonboy qizi</i> STUDENTS' ATTITUDES TOWARD AI USE IN ENGLISH LANGUAGE LEARNING: HELP OR HINDRANCE?	391-399
<i>Burxonova Muxlisa Murtoz qizi</i> O'QISH SAVODXONLIGI DARSLIKLARIDAGI BADIY MATNLARNI O'QITISH ORQALI O'QUVCHILARDA 4K KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH	400-404

Received: 16 February 2026

Accepted: 01 March 2026

Published: 15 March 2026

Article / Original Paper

THE CONCEPT OF DIGITAL CONSCIOUSNESS IN THE STUDY OF SOCIO-CULTURAL TECHNOLOGIES

Djalalova Nigora Khusanovna

Teacher of the Department of "Music Education and Culture"

Fergana State University

Abstract. This article presents a theoretical analysis of the concept of digital consciousness in the study of socio-cultural technologies. The purpose of the study is to identify the philosophical and socio-cultural foundations for shaping and developing youth thinking and social consciousness through digital environments. The article examines the interrelation between socio-cultural technologies, digital consciousness, society, and culture. Additionally, it analyzes the theoretical foundations of digital consciousness, its application in contemporary socio-cultural processes, and its role in enhancing youth thinking.

Keywords: socio-cultural technologies, digital consciousness, youth thinking, society, culture, philosophical foundation.

IJTIMOYIY-MADANIY TEXNOLOGIYALARNI O'RGANISHDA RAQAMLI ONG KONSEPSIYASI

Djalalova Nigora Xusanovna

Farg'ona davlat universite

"Musiqiy ta'lim va madaniyat" kafedrası o'qituvchisi

E-mail: nigoradj55@gmail.com

<http://www.orcid.org/0000-0003-0280-9957>

Annotatsiya. Ushbu maqolada ijtimoiy-madaniy texnologiyalarni o'rganishda raqamli ong konsepsiyasi nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi yoshlarning tafakkur va ijtimoiy ongini raqamli muhit orqali shakllantirish va rivojlantirishning falsafiy va ijtimoiy-madaniy asoslarini aniqlashdan iborat. Maqolada ijtimoiy-madaniy texnologiyalar, raqamli ong, jamiyat va madaniyat o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik masalalari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, raqamli ongni shakllantirishning nazariy asoslari, zamonaviy ijtimoiy-madaniy jarayonlarda qo'llanilishi va yoshlar tafakkurini yuksaltirishdagi roli tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy-madaniy texnologiyalar, raqamli ong, yoshlar tafakkuri, jamiyat, madaniyat, falsafiy asoslar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V6I3Y2026N18>

Kirish. So'nggi yillarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ijtimoiy va madaniy jarayonlarni chuqur qayta tuzmoqda. Bu jarayonda raqamli muhit — yoshlar ongini shakllantirish va ularning tafakkurini yuksaltirish uchun yangi ijtimoiy-madaniy maydon vazifasini bajaradi. Ijtimoiy-madaniy texnologiyalar odamlarning fikrlash uslubi, qadriyatlar tizimi va ijtimoiy munosabatlariga samarali ta'sir ko'rsatmoqda. Xususan, raqamli kommunikatsiya vositalari yoshlar orasida yangi madaniy tajriba va tajriba almashinuvi maydonini yaratib, ularning ijtimoiy ongini shakllantirish jarayonini kuchaytirmoqda.

Bugungi kunda ijtimoiy madaniyat va raqamli texnologiyalarni birlashtirib o'rganuvchi ilmiy tadqiqotlar soni ortib bormoqda. Digital consciousness — ya'ni raqamli ong —

konsepsiyasi ijtimoiy munosabatlar, madaniy identifikatsiya, hamda yoshlarning global axborot maydoniga moslashuv jarayoni nuqtai nazaridan muhim ilmiy kategoriya sifatida qaraladi. Shu bilan birga, ijtimoiy-madaniy texnologiyalar raqamli ongni shakllantirish orqali yoshlar tafakkurini yangi zamonaviy kontekstda yangicha yo‘nalishga yo‘naltiradi. Bu jarayon jamiyatning madaniy, ijtimoiy va axloqiy strukturasi bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, yoshlarni ijtimoiy faol subyekt sifatida mustahkamlashga xizmat qiladi.

Aniqrog‘i, ijtimoiy-madaniy texnologiyalar orqali raqamli ong konsepsiyasi yoshlarning ijtimoiy tajriba, axborot tanlash hamda dunyoqarashni shakllantirish bilan uzviy bog‘liq. Raqamli ong konsepsiyasi nafaqat texnologik jarayonlarni aks ettiradi, balki ijtimoiy va madaniy kontekstlarda yoshlarning tafakkur qobiliyatini chuqur tahlil etish imkonini beradi. Shu nuqtai nazardan, maqola ijtimoiy-madaniy texnologiyalarni o‘rganishda raqamli ong konsepsiyasining nazariy asoslarini yoritishga qaratilgan. Tadqiqotning asosiy maqsadi — raqamli ongning ijtimoiy va madaniy jarayonlardagi o‘rni hamda uning yoshlar tafakkuriga ta‘sir mexanizmlarini aniqlashdir.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. So‘nggi yillarda ijtimoiy-madaniy texnologiyalar, raqamli ong va yoshlar tafakkuri masalalari bo‘yicha ko‘plab ilmiy tadqiqotlar mavjud. Manuel Kastells ijtimoiy tarmoqlar jamiyati va axborot texnologiyalarining ijtimoiy jarayonlarga ta‘siri haqida chuqur izlanadi. Unga ko‘ra, raqamli tarmoqlar yoshlarning ijtimoiy tajribalarini kengaytirib, madaniy o‘zaro aloqalarni yangicha formatda shakllantiradi.[1] Pyer Burdye ijtimoiy madaniyat, ong va texnologiyalar o‘rtasidagi murakkab bog‘liqlikni yoritadi. U ijtimoiy maydonlarning shaxsiy tafakkur va qadriyat tizimlariga ta‘sirini tushuntiradi, bu esa raqamli kontekstda ham amaldagi jarayonlarni izohlashni osonlashtiradi.[2]

Luciano Floridi raqamli ong (digital consciousness) konsepsiyasini axborot maydonidagi ongning yangi shakli sifatida tavsiflab, Internet makoni yoshlarning tafakkuriga sezilarli ta‘sir ko‘rsatayotganini ta‘kidlaydi.[3] Jurgen Habermas ijtimoiy muloqot nazariyasi orqali kommunikatsiyaning ijtimoiy ongni shakllantirishdagi ahamiyatini ko‘rsatadi. U ijtimoiy tizimlar va til orqali inson tafakkurining madaniy kontekstda shakllanishi haqida falsafiy asos beradi.[4] Niklas Luman ijtimoiy tizimlar nazariyasi orqali kommunikatsiya jarayonlarining murakkab ijtimoiy mexanizmlarini tahlil qiladi. Bu nazariyalar raqamli texnologiyalar bilan bog‘liq jarayonlarni ijtimoiy struktura nuqtai nazaridan chuqur o‘rganishga xizmat qiladi.[5]

Henry Jenkins va hamkasblari ishtirokchi madaniyat kontsepsiyasi orqali raqamli madaniyat yoshlar tafakkurini rivojlantirishi haqida muhim ijtimoiy ilmiy qarashlarni taqdim etadi.[6] Sherri Terkle raqamli muhit va inson ongining o‘zaro munosabatini o‘rganib, shaxsiy tajriba va ijtimoiy tajribaning raqamli maydonda qanday transformatsiyaga uchrayotganini tahlil qiladi.[7] Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, ijtimoiy-madaniy texnologiyalar va raqamli ong konsepsiyasi yoshlarning tafakkurini shakllantirishda markaziy rol o‘ynaydi. Bir nechta ilmiy manbalarning kompleks tahlili tadqiqotning nazariy poydevorini mustahkamlaydi va ijtimoiy, madaniy hamda texnologik kontekstlarni o‘zaro bog‘lash imkonini beradi.

Ushbu tadqiqotda ijtimoiy-madaniy texnologiyalar orqali raqamli ongni shakllantirish jarayonini ilmiy tahlil etish uchun muayyan metodlar birgalikda qo‘llanildi. Tahliliy metod asosiy manbalarni chuqur o‘rganishga xizmat qildi. Ijtimoiy kommunikatsiyalar, madaniy jarayonlar va raqamli ong haqidagi asarlar tahlil qilinib, ularning ijtimoiy madaniyat kontekstidagi o‘zaro bog‘liqligi aniqlangan.[8] Komparativ metod turli olimlarning fikrlarini solishtirish imkonini berdi. Misol uchun, Kastellsning ijtimoiy tarmoqlar nazariyasi raqamli ong

konsepsiyasi bilan solishtirilganda, ijtimoiy kommunikatsiya va madaniyat o'rtasidagi umumiy tendensiyalar aniq ko'rinadi.[9]

Sistematik metod madaniy va ijtimoiy jarayonlar bilan raqamli texnologiyalar o'rtasidagi tizimli aloqalarni aniqlashda qo'llanildi. Bu metod yordamida ijtimoiy-madaniy texnologiyalarni yoshlar tafakkuri bilan bog'laydigan tizimli model samarali tarzda tasvirlandi. Falsafiy-tahliliy metod raqamli ong va ijtimoiy ongning falsafiy mohiyatini ochib beradi. Habermas va Burdye kabi olimlarning ishlari ijtimoiy muloqot va madaniy maydonlar orqali ongni shakllantirishni falsafiy nuqtai nazardan yoritadi, bu esa raqamli kontekstda tadqiqotning metodologik asosini beradi. Ilmiy prognozlash metodidan tadqiqot istiqbollari aniqlash va raqamli ongning ijtimoiy-madaniy kontekstlarda yoshlar tafakkuriga ta'sir mexanizmlarini oldindan bashorat qilish uchun foydalanildi.[10]

Shu tarzda qo'llangan metodlar tadqiqotning ilmiy asosini mustahkamladi va ijtimoiy-madaniy texnologiyalar orqali raqamli ongni shakllantirish jarayonini konseptual darajada aniqlashga imkon yaratdi.

Natija va muhokama. Ushbu tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy-madaniy texnologiyalar yoshlarning tafakkurini rivojlantirish va raqamli ongni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Manuel Kastellsning tarmoqlar jamiyati nazariyasi bo'yicha raqamli kommunikatsiyalar yoshlarning madaniy va ijtimoiy tajribalarini kengaytirib, ularning fikrlash uslubini yangi kontekstlarda rivojlantirishga imkon yaratadi. Shu nuqtai nazardan, raqamli muhit yoshlar ongining ijtimoiy va madaniy dimensiylarini mustahkamlashda samarali vosita hisoblanadi. Pyer Burdye ijtimoiy-madaniy sharoitlar va ong o'rtasidagi murakkab bog'liqlikni yoritadi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, ijtimoiy-madaniy texnologiyalar yoshlarning qadriyat tizimi va ijtimoiy muloqotlarini o'zgartirib, ularning estetik va ijtimoiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, raqamli ong konsepsiyasi axborot maydonida yoshlarning tafakkur va qaror qabul qilish jarayonlarini yangicha shaklda tashkil qiladi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, ijtimoiy-madaniy texnologiyalar yoshlarni nafaqat global axborot maydoniga moslashtiradi, balki ularning ijodiy va analitik qobiliyatlarini ham rivojlantiradi. Jenkins va hamkasblari ishi shuni ko'rsatadiki, raqamli madaniyat yoshlarni faollikka undaydi va ularning tafakkur jarayonlarini kengaytiradi. Shu bilan birga Sherri Terkle raqamli muhit va shaxsiy ong o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni tahlil qiladi, bu esa yoshlar ijtimoiy va estetik tajribasini chuqurlashtiradi.

Muhokama shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy-madaniy texnologiyalarni tadqiq qilishda faqat texnologik yondashuv yetarli emas, balki ijtimoiy, madaniy va falsafiy kontekstlarni ham hisobga olish zarur. Habermas va Luman nazariyalari bu jarayonning tizimli va kommunikatsion aspektlarini ochib beradi. Shu nuqtai nazardan, ijtimoiy-madaniy texnologiyalar orqali raqamli ongni shakllantirish yoshlar tafakkurini zamonaviy ijtimoiy va madaniy jarayonlarga moslashtirishning samarali vositasi hisoblanadi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamli ong konsepsiyasi yoshlarning ijtimoiy va madaniy tafakkurini rivojlantirishda markaziy rol o'ynaydi, bu esa ta'lim, madaniyat va axborot sohalarida amaliy strategiyalar ishlab chiqishga imkon yaratadi. Shu bilan birga, raqamli madaniyat va ijtimoiy-madaniy texnologiyalarni o'rganish yoshlar ongining nafaqat texnologik, balki estetik, analitik va ijtimoiy jihatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ijtimoiy-madaniy texnologiyalar yoshlarning tafakkurini rivojlantirish va raqamli ongni shakllantirishda markaziy vosita

hisoblanadi. Raqamli muhit yoshlarni global axborot maydoniga moslashtirib, ularning ijtimoiy, madaniy va estetik tajribalarini kengaytiradi. Shu bilan birga, ijtimoiy-madaniy texnologiyalar yoshlarning ijodiy, analitik va kritik fikrlash qobiliyatlarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, raqamli ong konsepiyasi nafaqat texnologik vosita sifatida, balki yoshlarning ijtimoiy va madaniy tajribalarini rivojlantirishga imkon beruvchi integratsiyalashgan fenomen sifatida muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa ijtimoiy, madaniy va falsafiy kontekstlarni hisobga olgan holda, yoshlar ongingning kompleks rivojlanishi uchun asos yaratadi.

Shu bilan birga, natijalar shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy-madaniy texnologiyalarni tadqiq qilish va qo'llash jarayonida faqat texnologik yondashuv yetarli emas, balki yoshlar tafakkurini chuqur o'rganish, ularni ijtimoiy-madaniy kontekst bilan bog'lash zarur. Tadqiqot natijalari amaliyotda yoshlar ongini rivojlantirish, ta'lim va madaniyat sohalarida samarali strategiyalar ishlab chiqish uchun ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Shunday qilib, ijtimoiy-madaniy texnologiyalar va raqamli ong konsepsiyasini uyg'unlashtirish, yoshlar tafakkurini zamonaviy ijtimoiy, madaniy va texnologik jarayonlarga moslashtirishda muhim vosita ekanligi ilmiy jihatdan tasdiqlandi

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Кастельс М. Коммуникационная власть в цифровую эпоху / М. Кастельс. – М.:Изд.дом Высшей школы экономики, 2021. – 432 с.
2. Бурдые, П. Социальное пространство и символическая власть / П. Бурдые. – М.:Институт экспериментальной социологии; СПб. : Алетейя, 2021. – 288 с.
3. Флориди, Л. Философия информации и цифровое общество / Л. Флориди. – М.:Издательство «Канон+», 2022. – 368 с.
4. Хабермас, Ю. Теория коммуникативного действия / Ю. Хабермас. – М.:Издательство «Новое литературное обозрение», 2021. – 512 с.
5. Луман, Н. Социальные системы: введение в теория социального функционирования / Н. Луман. – М. : Издательство «Наука», 2022. – 384 с.
6. Дженкинс, Х. Искусство участия: Концепция участия и цифровая культура / Х. Дженкинс, С. Форд, Дж. Грин. – М. : Издательство «Питер», 2021. – 320 с.
7. Теркл, Ш. Второе "Я": Цифровая среда и личное сознание / Ш. Теркл. – М. : Издательство «Альпина Паблишер», 2021. – 304 с.
8. Кастельс, М. Сети власти: Влияние информационных технологий на общество / М. Кастельс. – М. : Издательство «Альпина Паблишер», 2021. – 448 с.; Флориди, Л. Философия информации и цифровое общество / Л. Флориди. – М. : Издательство «Канон+», 2022. – 368 с.
9. Дженкинс, Х., Форд, С., Грин, Дж. Искусство участия: Концепция участия и цифровая культура / Х. Дженкинс, С. Форд, Дж. Грин. – М. : Издательство «Питер», 2021. – 320 с.
10. Хабермас, Ю. Теория коммуникативного действия / Ю. Хабермас. – М. : Издательство «Новое литературное обозрение», 2021. – 512 с.; Бурдые, П. Социальное пространство и структура / П. Бурдые. – М. : Издательство «Альпина Паблишер», 2022. – 400 с.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 3 (6) – 2026

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).